

Beslutningsforslag nr. B 100. Fremsat den 4. april 1979 af Thorndahl (FP), Dohrmann (FP), Ove Jensen (FP) Uwe Jensen (Ribe a.) (FP) og Kjærulff-Schmidt (FP)

Forslag til folketingsbeslutning

om demokratisering af udpegningen af
skatteråds- og amtsligningsrådsmedlemmer samt af
formændene

for skatteråd, amtsligningsråd, vurderingsråd og skyldråd

Folketinget opfordrer regeringen til ved udnævnelse af medlemmer til skatteråd og amtsligningsråd samt af formænd for skatteråd, amtsligningsråd, vurderingsråd og skyldråd inden for hver enkelt kategori at komme nærmest muligt en fordeling, der svarer til befolkningens synspunkter, som de kom til udtryk ved seneste folketingsvalg.

Bemærkninger til forslaget

Efter folketingsvalget den 4. december 1973 har den partipolitiske fordeling af medlemmerne i skatteråd og amtsligningsråd og blandt formændene for skatteråd, amtsligningsråd, vurderingsråd og skyldråd været i meget betydelig uoverensstemmelse med vælgerens politiske anskuelser.

Det er en del af hensigten med den centrale udnævnelse af politisk udpegede kandidater til disse poster, at regeringen i videst muligt omfang skal sikre, at der er overensstemmelse mellem befolkningens synspunkter og sammensætningen af disse organer, som for adskillige borgeres vedkommende har overordentlig stor betydning.

De skiftende regeringer har imidlertid ikke villet eller evnet at leve op til denne selvfølge demokratiske forpligtelse, hvorfor det nu må være nødvendigt gennem vedtagelse af dette beslutningsforslag at sikre en demokratisering af udnævnelserne til skatteråd og amtsligningsråd samt til formandsposterne for skatteråd, amtsligningsråd, vurderingsråd og skyldråd.

Beslutningsforslaget er i nøje overensstemmelse med grundlæggende demokratiske synspunkter, som bl. a. fandt udtryk i regeringens redegørelse om kommunalt nærdemokrati af 23. november 1977.

Det hedder heri bl. a.:

»Vort kommunale selvstyre hviler på et repræsentativt demokrati og dermed en erkendelse af, at det ikke er praktisk muligt at have alle beboere med til at træffe beslutninger. Som kompensation herfor er det i lovgivningen sikret, at den valgte repræsentation har en meget høj grad af overensstemmelse med de repræsenteredes anskuelser.«

Skatterådsmedlemmer

Der er i dag 39 skatteråd. I nedenstående skema er angivet skatterådsmedlemmernes partipolitiske tilhørsforhold. I samme skema er endvidere anført, hvordan fordelingen skulle være, såfremt den skulle svare til folketingsvalget den 15. februar 1977:

	Nuværende antal medlemmer	Den demokratiske fordeling
Socialdemokratiet	91	97
Fremskridtspartiet.....	23	39
Venstre.....	45	32
Det konservative folkeparti	44	22
Centrum-demokraterne	5	17
Socialistisk folkeparti	13	10
Danmarks kommunistiske parti	1	10
Det radikale venstre	37	9
Kristeligt folkeparti.....	1	9
Danmarks retsforbund	0	9
Venstresocialisterne.....	1	7
	261	261

Amtsligningsrådsmedlemmer

	Nuværende antal medlemmer	Den demokratiske fordeling
Socialdemokratiet	27	26
Fremskridtspartiet	3	10
Venstre.....	19	8
Det konservative folkeparti	10	6
Centrum-demokraterne	0	5
Socialistisk folkeparti	2	3
Danmarks kommunistiske parti	0	3
Det radikale venstre	9	3
Kristeligt folkeparti	0	2
Danmarks retsforbund	0	2
Venstresocialisterne	0	2
	70	70

Skatterådsformænd

	Nuværende antal medlemmer	Den demokratiske fordeling
Socialdemokratiet	27	15
Fremskridtspartiet	0	6
Venstre.....	5	5
Det konservative folkeparti	6	3
Centrum-demokraterne	0	3
Socialistisk folkeparti	0	2
Danmarks kommunistiske parti	0	1
Det radikale venstre	1	1
Kristeligt folkeparti	0	1
Danmarks retsforbund	0	1
Venstresocialisterne	0	1
	39	39

Amtsligningsrådsformænd

	Nuværende antal medlemmer	Den demokratiske fordeling
Socialdemokratiet	6	5
Fremskridtspartiet	0	2
Venstre.....	5	2
Det konservative folkeparti	2	1
Centrum-demokraterne	0	1
Socialistisk folkeparti	0	1
Danmarks kommunistiske parti	0	1
Det radikale venstre	1	1
Kristeligt folkeparti	0	0
Danmarks retsforbund	0	0
Venstresocialisterne	0	0
	14	14

Vurderingsråds- og skyldrådsformænd

Skattedepartementet har i et notat af 9. februar 1978 om udnævnelse af vurderingsformænd bl. a. redegjort for en landsrets- og højesteretsdom. Notatet er optrykt som bilag til nærværende beslutningsforslag.

Dommene understreger regeringens beføjelser til at vælge frit blandt de af amtsrådet indstillede kandidater, og denne frihed må bl. a. være begrundet med et krav om at sikre en høj grad af politisk repræsentativitet.

Sammenfatning

Der er intet grundlag for at antage, at folketinget gennem vedtagelse af regeringens udnævnelsesret har ønsket at fravige det helt grundlæggende, almindelige forholdstalsvalgprincip, således som dette er fast indarbejdet i dansk forvaltningsret, jfr. f. eks. bestemmelserne i lov om kommunernes styrelse § 25, stk. 1, og den hertil svarende bestemmelse i indenrigsministeriets cirkulære nr. 129 af 27. juni 1969, § 13.

Når udnævnelsesretten er tillagt regeringen og

ikke folketinget, beror det alene på praktiske forhold omkring udnævnelsen af det ret store antal medlemmer til disse forvaltningsorganer.

Formålet med anvendelsen af forholdstalsvalgmetoden er selvsagt – som bl. a. fremhævet af Erik Harder, Dansk Kommunalforvaltning 3. udgave, 1978, pg. 124 – at større mindretal kan komme til at deltage i arbejdet i forvaltende organer, et hensyn der efter forslagsstillernes mening med ganske samme vægt gør sig gældende ved sammensætningen af organer, der forvalter skatte- og vurderingslovgivningen. Den fravigelse fra forholdstalsvalgprincippet, som skiftende skatte- og afgiftsministre har benyttet ved udpegningen af personer til de af dette beslutningsforslag omfattede hverv, har overhovedet ingen reel, saglig begrundelse. Efter forslagsstillernes mening foreligger der en mangeårig partipolitisk magtfordrejning, der bør ophøre.

Den udnævrende myndighed vil ved gennemførelsen af dette beslutningsforslag blive neutral f.s.v. angår selve udnævnelsesproceduren. De fremtidige upartiske udnævnelser vil tillige styrke den retssikkerhed, der er knyttet til disse forvaltningsorganers afgørelser.

Skattedepartementet,
den 9. februar 1978

Bilag

Notat om udnævnelser af vurderingsformænd

Folketingsmand Uffe Thorndahl, fremskridtspartiet, har i en skrivelse af 8. december 1977 bedt ministeren for skatter og afgifter om at kommentere et brev af 23. november 1977 fra hr. Egon Willemoes, Tranevej 15, 4000 Roskilde.

Baggrunden for henvendelsen er følgende:

I en skrivelse af 28. oktober 1977 anmodede Uffe Thorndahl ministeren for skatter og afgifter om bl. a. at oplyse, hvor stærkt underrepræsenteret fremskridtspartiet er med hensyn til vurderingsformænd i forhold til partiets stemmetal. Endvidere udbad Uffe Thorndahl sig en redegørelse for, hvorledes ministeren vil sikre, at fremskridtspartiet opnår en rimelig repræsentation, svarende til partier som socialdemokratiet og venstre.

I ministerens svarskrivelse af 18. november 1977 henvises til, at vurderingsformænd ifølge vurderingslovens § 23, stk. 2, udnævnes af ministeren for skatter og afgifter efter en forud indhentet indstilling fra vedkommende amtsråd, for vurderingskredse inden for Københavns og Frederiksberg kommuner dog fra vedkommende kommunalbestyrelse. Videre oplyses, at samtlige nyudnævnelser af vurderingsformænd, der er foretaget siden fremskridtspartiet blev repræsenteret i folketinget, er foretaget i overensstemmelse med de i henhold til loven indhentede flertalsindstillinger. Endelig vurderer ministeren sine muligheder for at sikre fremskridtspartiet en repræsentation i vurderingsrådene, der svarer til socialdemokratiet og venstre, som yderst begrænsede.

I brevet fra Egon Willemoes af 23. november 1977, som nu ønskes kommenteret, anføres følgende:

»Ref.skr. fra Ministeren for skatter og afgifter 18. november 1977.

Det er meget beklageligt, at ministeren i ovennævnte skrivelse gør sig skyldig i en meget stor fejltagelse, idet der i skrivelserne tales

om flertalsindstillinger fra amtsrådene; der må efter min mening ikke bortses fra den omstændighed, at der ikke i vurderingslovens § 23, stk. 2, tales om flertalsindstillinger, men udelukkende om indstillinger. At der er væsensforskel på disse to begreber, ses tydeligt, idet ministeren på dette punkt ikke er enig med sit eget ministerium, idet journ.nr. skd. 1. 95/53, udtrykkeligt i pkt. 3 taler om »Eventuelle mindretalsindstillinger skal også indgå i indstillingen hertil«. Hvis ikke der med dette sigtes til, at det er ministerens ansvar, at også vurderingsmyndighederne i lighed med eks. skatterådene afspejler den aktuelle politiske sammensætning i folketinget, har det intet formål at afkræve Roskilde amt dette i ovennævnte skrivelse.«

Kommentar

Bestemmelsen om, at ministeren forud for udnævnelse af vurderingsformænd skal indhente indstilling fra vedkommende amtsråd eller kommunalbestyrelse, optræder første gang som en del af § 10 i lov nr. 352 af 12. august 1922 om beskatning til staten af faste ejendomme. Bestemmelsen var ikke med i det oprindelige lovforslag, men kom ind under lovforslagets behandling i folketinget. Det er derfor heller ikke af forarbejderne til loven muligt at udlede noget nærmere om motivet for bestemmelsen ud over en udtalelse af den daværende finansminister om, at man ved ændringen tilsigtede og opnåede at få en skatteadministration, der ikke blev ensidig bureaukratisk, men i særlig grad præget af befolkningen selv.

Bestemmelsen har været prøvet af højesteret, jfr. Ugeskrift. for Retsvæsen 1937, højesteretsdomme, side 3. Sagen drejede sig om udnævnelsen af en vurderingsformand for Hjordsted herreds vurderingskreds under Ålborg amt. Et flertal i amtsrådet havde indstillet tre gårdejere til hvervet, medens et min-

dretal, bestående af et enkelt amtsrådsmedlem, indstillede en murer. Finansministeren udnævnte den sidstnævnte, hvorefter amtsrådet anlagde sag med påstand om, at den af finansministeren foretagne udnævnelse blev kendt ugyldig, samt at ministeren blev kendt pligtig at udnævne en af de 3, som var indstillet af amtsrådets flertal.

Sagsøgte, finansministeren, påstod principalt sagen afvist og nedlagde subsidiær påstand om frifindelse.

Østre landsret, hvor sagen var anlagt i første instans, afsagde følgende dom:

»Da Sagen efter det foreliggende drejer sig om den retlige Virkning af en paastaet Kompetenceoverskridelse ved Iværksættelse af en Øvrighedshandling, vil den nedlagte Afvisningspaastand ikke kunne tages til Følge.

Efter Indholdet af den omtvistede Lovbestemmelse i Forbindelse med det om Forarbejderne oplyste maa der derhos gives Sagsøgerne Medhold i, at Indhentelse af Indstilling fra Amtsraadet er en Betingelse for Gyldigheden af Udnævnelser af Vurderingsformand, og at der ved Indstillingen lægges et vist Baand paa Ministerens Handlefrihed, men da der hverken i den paaberaabte Skattelov eller i Landkommunalloven ses at foreligge Hjemmel for en saa vidtgaende Kompetenceindskrænkning, som af Sagsøgerne paastaet, findes det i Overensstemmelse med det af Sagsøgte hævdede at maatte statures, at Ministeren har været berettiget til som Grundlag for sin Afgørelse at benytte ikke blot de af Amtsraadets Flertal støttede Indstillinger, men ogsaa saadanne, som maatte have faaet Tilslutning fra et større eller mindre Mindretal af Amtsraadets medlemmer.

Idet det herefter ikke kan anses godtgjort, at Sagsøgte ved Udnævnelser af Vurderingsformand i Hindsted Herred har handlet udenfor den ham ved Loven tillagte Kompetence eller paa anden Maade har tilsidesat nogen for Udnævnelsernes Gyldighed afgørende Forskrift, vil den af Sagsøgte nedlagte Frifindelsespaastand være at tage til Følge.»

I højesterets dom, der blev afsagt 5. november 1936, udtaltes følgende:

»Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Afvisningspaastanden ikke kan tages til Følge.

Der findes derhos at maatte gives Appellanten Medhold i, at Indstævnte ikke ved den foretagne Udnævnelse har holdt sig indenfor Kredsen af de af Amtsraadet indstillede.

Den omhandlede Lovbestemmelses Ordlyd viser ikke afgørende, om det har været Meningen, at Finansministeren skal være bundet ved den skete Indstilling; efter Lovbestemmelsens Forhold til den tidligere Lovgivning og det om dens Tilblivelse oplyste findes den imidlertid at maatte forstås saaledes, at den Indstilling, der skal indhentes fra henholdsvis vedkommende Amtsraad eller Byraad, kun er vejledende, og ikke bindende i den Forstand, at Udnævnelser af en ikke indstillet Person skulde være ugyldig.

Herefter vil Landsrettens Dom kunne stadfæstes.»

Af den citerede dom fremgår det for det første, at højesteret opfatter ordet »Indstilling« i lovteksten som ensbetydende med flertalsindstilling, idet man fastslår, at finansministeren ved den foretagne udnævnelse ikke har holdt sig til kredsen af de af amtsrådet indstillede.

Det fastslås dernæst, at den indstilling, der skal indhentes, kun er vejledende og ikke bindende i den forstand, at udnævnelser af en ikke indstillet person skulle være ugyldig.

Selvom det saaledes er fastslået, at ministeren ved udnævnelser af vurderingsformænd er berettiget til at se bort fra de modtagne flertalsindstillinger, kan det vel næppe som påstået af Egon Willemoes ligefrem være en pligt for ministeren at se bort fra flertalsindstillingerne for at opnå, at vurderingsmyndighederne kommer til at afspejle den politiske sammensætning i folketinget.

En forudsætning for, at det kunne gøres, ville i øvrigt også være, at de indstillede personers politiske tilhørsforhold var kendt. Men det er jo langt fra tilfældet. Indstillingerne kan være forskelligt formuleret, f. eks. »et flertal i amtsrådet indstiller følgende personer ...«, »et flertal i amtsrådet, bestående af venstres, konservatives og det radikale venstres medlemmer, indstiller følgende ...« osv. Derimod oplyses der aldrig noget om de indstillede personers politiske tilhørsforhold.

Når ministeriet for skatter og afgifter ved indkaldelse af indstillinger til udnævnelser af vurderingsformænd også anmoder om at modtage eventuelle mindretsalsindstillinger, må det ses på baggrund af, at man ønsker at

give ministeren det bredest mulige grundlag for at vælge blandt personer, som er indstillet af et større eller mindre antal af vedkommende amtsråds eller kommunalbestyrelses medlemmer.